

Naturvetarnas yttrande avseende Miljömyndighetsutredningens slutbetänkande - Vägar till ett effektivare miljöarbete SOU 2015:43

Inledning

Naturvetarna yttrar sig härmed över Miljömyndighetsutredningens slutbetänkande. Förbundet lämnar synpunkter då vi har medlemmar som arbetar i hela kedjan och i alla aspekter av det miljöarbete som utredningen berör. Naturvetarna är bland annat kontaktförbund för Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdverket, samtliga länsstyrelser med flera.

Förbundets svar kommer att fokusera på förslaget till att inrätta Miljöinspektionen. Naturvetarna är väl representerade i de verksamheter som berörs, såväl på myndigheterna samt bland de som är föremål för tillsyn. Förbundet har i sitt arbete med remissvaret tillsatt en referensgrupp med förtroendevalda på de berörda myndigheterna som anmält sitt intresse.

Remissförfarandet

Naturvetarna vill ta tillfället i akt att uttrycka vår förvåning över hanteringen av slutbetänkandet. När utredningen presenterades skrevs på regeringens hemsida att detta betänkande hade fel utgångspunkt. Klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP) uttryckte även att det föreslagna botemedlet, en stor myndighetsreform, är fel.

Vidare sade ministern att regeringen ska åstadkomma förbättringar i annat sammanhang och genom resursförstärkningar. I vårpropositionen syntes inte ett spår av dessa resursförstärkningar och kontentan av hela hanteringen blir att Naturvetarna känner en viss tveksamhet. Förbundet är ändå hoppfullt att regeringen inser att det inte går att låta de brister utredningen identifierat falla i glömska utan någon åtgärd.

Naturvetarnas utgångspunkter avseende miljötillsyn och tillsynsvägledning

Naturvetarna har under många år drivit att miljötillsynen i samhället måste vara likvärdig, opartisk och fri från intressekonflikter. Förbundet anser att nuvarande organisation för tillsynen uppvisar alltför stora variationer runtom i landet. Organisationen kring miljö- och hälsoskydd bör renodlas och bedrivas av en huvudman där tillsynen är likformig över landet, utan risk för otillbörlig påverkan

NATURVETARNA LYFTER NATURVETARE

och/eller intressekonflikter anser Naturvetarna. En samlad tillsyn även vad gäller de delar som för närvarande bedrivs i kommunal regi.

För att tillsynen ska bli optimal krävs att man skapar en lärande, funktionell och effektiv organisation. Verksamheten måste bedrivs inom tillräckligt stora lokala – inte regionala - tillsynsområden för att vara effektiv, resursstark och för att fungera som en "lärande organisation" enligt Naturvetarna. Åstadkommer man en sådan organisation kan både resurs- och kompetensbrist motverkas.

Synpunkter på förslaget i stora drag

Tydlighet krävs kring Miljöinspektionens roll

Tyvär är utredningen inte tillräckligt tydlig om ambitionen är att ta ett samlat grepp om all tillsyn. I stycket under 11.4.7. *Myndighetens uppgifter i framtiden* finns det under rubriken *En mer enhetlig kommunal tillsyn* resonemang kring detta som rör sig i rätt riktning. Utredningen uttrycker att "behovet av att öka enhetligheten i tillsynen och därmed rättssäkerheten och konkurrensneutraliteten kan tala för en minskad kommunal tillsyn. Även kompetensbrist i framför allt små kommuner talar för att samla tillsynsverksamheten till färre myndigheter." Den största poängen - enligt förbundets mening - med att inrätta Miljöinspektionen är om det blir en tydlig huvudman för tillsynen, för att komma tillrätta med de brister som finns. Denna aspekt måste vid ett eventuellt genomförande uttryckas på ett tydligare sätt och få större vikt enligt Naturvetarna.

Specifika synpunkter på förslaget om att inrätta Miljöinspektionen

Naturvetarna anser att en av nycklarna, för att komma åt bristerna i tillsynen, är resurser. I slutbetänkandet lyfts OECD:s studie, där man funnit ojämlika villkor mellan regioner och på lokal nivå, fram som en trolig förklaring till att tillsynen inte är enhetlig. Återigen är detta delvis en fråga om resurser men också om vikten av en enhetlig tillsynsvägledning. Förtroendevalda har också påpekat att effektiviteten och kvalitén i prövning och tillsyn ytterst handlar om i vilken omfattning samhället väljer att prioritera prövningsärenden, tillsyn och vägledning. Några har även uttryckt att de inte alltid känner igen sig i problemformuleringarna samt att de är tveksamma till förslaget om Miljöinspektionen, då det finns en del otydligheter.

Tydlig dialog med Naturvetarnas medlemmar vid ett eventuellt genomförande

Naturvetarna är försiktigt positiva till Miljöinspektionen och ser fram emot att få vara delaktiga i processen vid ett inrättande. Skulle förslaget genomföras är det ytterst viktigt att man inte tappar något i kunskap, kompetens och erfarenhet. De förtroendevalda som yttrat sig förutsätter att fackliga representanter får delta i referensgrupper i alla skeden av processen i den organisationsutredning som föreslås, där en fördjupad konsekvensanalys också ska genomföras.

Oklarheter kring regional/lokal organisation

I utredningen är det oklart hur den regionala/lokala organisationen ska se ut för den föreslagna myndigheten. Som det nu uttrycks skriver man i slutbetänkandet att den nya myndigheten ska ha en regional organisation med god geografisk spridning. Samtidigt förs det resonemang om att antalet regionala enheter ska vara relativt begränsat – för att uppnå syftet att bedömningarna ska vara likvärdiga över landet. Att utgå från hur tillsynen kan organiseras optimalt bör styra utformningen av

organisationen. Enligt Naturvetarna måste verksamheten bedrivas inom tillräckligt stora lokala tillsynsområden för att vara effektiv och för att fungera som en "lärande organisation".

Konsekvensanalysen

I utredningen skrivs att "Den nuvarande organisationens komplexitet med ett stort antal myndigheter har gjort att det har varit svårt för oss att få en tydlig bild av det arbete som läggs ner på de olika verksamheterna, trots att det finns uppgifter från myndigheterna om årsarbetskrafter, arbetade timmar och verksamhetskostnader". Samtidigt som detta är problematiskt eftersom det i praktiken innebär att konsekvensanalysen har brister, säger den någonstans väldigt mycket enligt Naturvetarna. Det går alltså inte att göra en bra konsekvensanalys, ens på basal nivå, då organisationen kring tillståndsprovning, tillsyn och tillsynsvägledning är alltför komplex i nuläget. Icke desto mindre är det viktigt att man genomför en fördjupad konsekvensanalys kring detta, hur regeringen än väljer att hantera de brister som slutbetänkandet pekar på.

Avslutande reflektioner

I den organisationsutredning som föreslås i slutbetänkandet, där en fördjupad konsekvensanalys ska göras, är det viktigt att fackliga representanter får delta i referensgrupper i alla skeden av processen. Endast med en sådan process kan man tillse att man inte tappar något i kunskap, kompetens och erfarenhet vid ett eventuellt inrättande av Miljöinspektionen.

Miljöinspektionens relation/roll till den kommunala tillsynen måste vid ett eventuellt genomförande uttryckas på ett tydligare sätt enligt Naturvetarna, då detta är den största poängen med en tydlig huvudman för tillsynen. Det är också av största vikt att man vid ett inrättande av myndigheten åstadkommer en regional/lokal organisation där man kan motverka resurs- och kompetensbrist.

Med vänlig hälsning,
Naturvetarna

Helena Nicklasson
Förbundsdirektör

Kristofer Jerving
Utredare